

lehet esetleges elfogultsággal vádolni, hanem egy művelt francia, a ki nagy tudásával magasabb szempontból ítélte meg Moldva politikai, közgazdasági és társadalmi viszonyait.

Görög Ferencz.

Wörterbuch der philosophischen Grundbegriffe.

Von *Kirchner Fr.* Vierte neubearbeitete Auflage von Carl Michaëlis. Leipzig (Dürr) 1903, 587 lap. Ára 5,60 márka.

Első kiadása 1886-ban, a második 1890-ben jelent meg. Hasonló tárgyú fejtegetésekkel találkozunk még *Encken*: „Geschichte und Kritik der Grundbegriffe der Gegenwart“ 1878 s. „Geschichte der philos. Terminologie“ 1879, továbbá *Eisler*: „Wörterbuch der philos. Begriffe und Ausdrücke“ 1899 c. művében és *Falckenberg* legújabb bölcelettörténetének „Erleisterung der wichtigsten philos. Kunstausdrücke“ c. jeles függelékében (4. kiadás: 550—567. lap). Nyereség leszen szegényes bölceleti irodalmunkra utóbbi műnek édes zengzetes nyelvünkre tervezett átültetése.

Alfabetikus sorrendben halad az immár elhunyt szerző az egyes kiadásokban mindig fokozottabb teljességgel s történetbölcséleti hűséggel a philos. alapfogalmaknak kimerítő ismertetésében, a melyeknek csaknem teljes közlését veszi az olvasó az utolsó kiadásban. Szerző a bölcelet irodalmában főleg a logikáról, psychologiáról, ethikáról s a bölcelet történetéről írott kátéi után ismeretes, a kiről méltán mondotta a kritika, hogy kevésbbé önállóan alkotó és rendszerető, mint inkább receptio és reprodukáló szellem. Szótárát a philos. alapfogalmakról felette becsessé és csaknem nélkülözhetetlenné teszi az a körülmény, hogy azokat folytonosan és következetesen a megfelelő bölcelettörténeti fejtegetésekkel kíséri, a mi lényegesen megkönnyíti az azok körüli tájékozódást s a bölceletben való utbaigazodást. Így p. o. a midőn ismerteti és fejtegeti a substantia, kategória, lélek, erény, szabadság, idealismus, realismus stb. bölceleti alapfogalmait, azonnal egyuttal meg is jelöli azokat az ó-, közép-, vagy újabbkori rendszereket, a melyekben e. fogalmak megtalálhatók. A testes mű végén található „Zeittafel“ alfabetikus sorrendben közli az egyes régebbi és újabb rendszeralkotók rövid életrajzi adatait, a mi csak megkönnyíti a mű használhatóságát. A mű különben a Kirchmann-féle „Philos. Bibliothek“ 67-ik kötete gyanánt jelent meg, vagyis abban a vállalatban, a mely a régebbi és újabb bölceleti rendszerek főbb műveinek német nyelven való magyarázatos kiadását tűzte ki feladatául. Itt jelentek meg közelebbről Platon és Aristoteles, a középkori scholastikusok és Descartes, Spinoza, Leibniz, Kant, Fichte, Hegel és Schelling főbb művei. Még megjegyezzük azt is, hogy Kirchner szótára bizonyos aesthe-

tikai pedagógiai irányt is követett a philos. alapfogalmak összeállításában és magyarázatos kifejtésében. A Kirchmann-féle vállalat legújabbán a Dürr-féle könyvkiadó-vállalat tulajdonába ment át Lipcsében, s évről-évre tartalmasabb és jelesebb termékekkel gazdagítja az amúgy is gazdag német bölcsellettörténeti irodalmat. Mint a bölcsellettörténet tanulmányozásához nélkülözhetetlenül szükséges segédkönyvet, a legmelegebben ajánljuk Kirchner szótárát bölcséletet kedvelő művelt közönségünk szíves figyelmébe.

Eperjes.

Dr. Szlávik Mátyás.

KÜLÖNFÉLÉK.

Egy névtelen feljegyzései 1471—1592-ig.

Az alábbi feljegyzések egy könyvtábla belső felére vannak írva; írójuk valószínű csiki ferenczrendi szerzetes volt, mint az a feljegyzésekből kitűnik. Keletkezésének ideje a XVI. század második fele, a mit az írásjellegből következtethetünk, tehát a XV. és XVI. század első felére vonatkozó adatokat valami más forrásból pótlólag jegyezhetette le. A könyv különben eredetileg a szegedi konventé volt; hogy azonban később valamelyik erdélyi szerzetesház könyvtárának tulajdonába ment át, az mutatja, hogy a feljegyzések középpontja Erdély.

A feljegyzések így következnek:

„Conventus Zeghediensis. — 1471. Váradot az Törökök meghuztíták.

1476. Mátyás király Beatrix azont vevé házastársul.

1477. Bechyet Mátyás király meghvevé.

1479. Erdélyben az Kenyérmezőn Báthori István az erdélyi vajda 65000 törököt vere megh.

1484. Az törökök meghverék az oláhokat és megh hódoltatták.

1490. Mátyás király megh hala Béchyben és halála után Lengyel Lázlót válazták királyá.

1493. Alibeket Erdélyben meghverék.

1505. Lázlo király születeték.¹

1514. Kereztes had. Szapoliay János a zekely Doscha Györgyet az kerezteseknek hadnagiat Temesvar mellett meghfogá és egy

¹ Lajos helyett.